

بنام خدا

مقدمه

بعنوان پیش نیاز درس تئوری حسابداری مطالعه فلسفه علم و آگاهی از آخرین نظریات رشته حسابداری و آشنایی با روش شناسی پژوهش از ضروریات است. چون برای اثبات ایده های خود به همه موارد گفته شده نیاز است.

تعریف تئوری

مجموعه‌ای از سازه‌ها (مفاهیم) تعاریف و گزاره‌های به هم مرتبط است که از طریق مشخص ساختن روابط بین متغیرها، با هدف تبیین و پیش بینی پدیده‌ها دید نظام یافته‌ای از پدیده‌ها ارائه می‌کند.

ویژگی های تئوری

۱) باید توانایی تعیین حقایق مورد مشاهده مربوط به یک مسئله را داشته باشد باید توصیف و تعیین کند چرا یک پدیده تحت یک شرایط خاص اتفاق می‌افتد. ۲) یک تئوری باید با حقایق مورد مشاهده شده و با بدنه دانش مغایرت نداشته باشد. ۳) تئوری باید ابزارهای لازم را برای آزمون خود داشته باشد به این معنی که در صورت تأیید باید بتوان فرضیه‌هایی قیاسی دیگری از آن استنتاج کرد و پیامدهای آن را پیش‌بینی کرد.

تعریف تئوری حسابداری

تئوری مجموعه جامعی از مفروضات است. مفاهیم و اصول عملی که چارچوب کلی را شکل می‌دهد. استدلالی منطقی است به شکل مجموعه ای از اصول گسترده که اولاً چارچوب کلی به منظور مرجعی برای ارزیابی رویه های حسابداری فراهم میکند و ثانیاً راهنمایی است برای ارزیابی رویه های جدید. این چارچوب در غالب استانداردهای گزارشگری مالی عملی می‌شود.

استانداردهای حسابداری بر مبنای مفاهیم نظری گزارشگری مالی تدوین گردیده است. در استاندارد شماره یک بیان شده است، هدف صورتهای مالی، ارائه اطلاعاتی تلخیص و طبقه‌بندی شده درباره وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری است که برای طیفی گسترده از استفاده‌کنندگان صورتهای مالی در اتخاذ تصمیمات اقتصادی مفید واقع شود.

ساختار استاندارد

۱) تعاریف ۲) شناخت و ارزیابی مجدد ۳) افشاء

ارکان چارچوب نظری

۱) اهداف گزارشگری مالی ۲) مخاطبان یا استفاده کنندگان ۳) ویژگی های کیفی ۴) شناخت شامل ماهیت و اندازه گیری ۵) افشاء یا نحوه ارائه

شالوده چارچوب نظری بر اساس اهداف گزارشگری مالی مشخص می‌شود و این اهداف با ارائه اطلاعات مفید برای تصمیمات اقتصادی انجام می‌پذیرد، مخاطبان گزارش های مالی سرمایه گذاران وسایر استفاده کنندگان هستند و ویژگیهای کیفی اطلاعات شامل قابلیت اتکاء و مربوط بودن است. شناخت ماهیت عناصر حسابداری را مشخص می‌کند.

منظور از ماهیت، عناصر حسابداری مانند دارایی، بدهی و... است. نکته ای که در اینجا و در هر جای بحث لازم است به آن توجه شود این است که آیا نمی توان عناصر دیگری را برای حسابداری برشمرد؟ آیا نمی توان بر این نوع چینش عناصر ایرادی وارد کرد و ...

آنچه که لازم است مدنظر قرار دهیم این است که به شکلی انتقادی مباحث را مطالعه کنیم و از مطالعه صرف بپرهیزیم.

در اندازه گیری هم چند ارزش تا کنون شناسایی شده است مثل بهای تمام شده تاریخی، ارزش جاری، ارزش فروش، ارزش جایگزینی، ارزش خالص بازیافتنی و ارزش اقتصادی و نهایتا ارزش فعلی جریان نقدی آتی. اینکه از کدام روش استفاده کنیم باید ویژگیهای کیفی اطلاعات مثل مربوط بودن یا قابل اتکا بودن را مدنظر داشته باشیم.

در مورد افشاء اولاً وضعیت مالی ثانیاً عملکرد مالی و ثالثاً انعطاف پذیری مالی لازم است مورد توجه باشد.

چارچوب نظری دیگر

در اینجا چارچوب نظری دیگری را مطرح می کنیم که در زیر جزئیات آنرا مطرح می کنیم.

هدف این چارچوب نظری پاسخگویی است.

مخاطبان آن ذینفعان، جامعه، سرمایه گذاران، دولت کارکنان و محیط زیست هستند و ویژگی های آن ارائه منصفانه و مربوط بودن است.

در ارتباط با شناخت، ماهیت آن تا کنون مشخص نشده است و اندازه گیری در آن ارائه منصفانه به ارزش جاری یا بازار یا خالص ارزش فروش است. در اینجا اندازه گیری صرفاً مالی یا پولی نیست (در این رابطه مقاله ای خانم دکتر دیانتی نوشته اند- در بحث پاسخگویی اینکه چه چیزهایی با رویکرد اسلامی بایستی افشاء شود- در نشریه تحقیقات مالی اسلامی چاپ شده است).

در مورد افشاء که بسیار مهم است و فرصت بسیار مناسبی برای کار کردن دارد.

دمسکی حسابداری را این طور تعریف می کند، حسابداری فرآیندی است که ارزش را اندازه گیری و گزارش می کند. حال ارزش از نظر انسان حداقل شامل دو بعد مادی و غیر مادی است که برای بخش غیرمادی آن واحد اندازه گیری وجود ندارد و امکان کار بر روی این موضوع هست و نهایتاً مطلب نهایی که می تواند به عنوان موضوع رساله مطرح شود این است که برای افشاء هر شرکت بایستی دو صورت مالی اصلی داشته باشد اولین گزارش صورتحسابی است که چگونگی کسب ثروت را گزارش کند و دومی صورت چگونگی توزیع ثروت است. هر کدام از این دو مورد می تواند بعنوان یک رساله دکتری باشد.